

bestemmelser i toldloven af 4. juli 1863 at kunne blive af betydning for besvarelsen af det foreliggende spørgsmål. Den ene af disse bemyndigelser skulle benyttes, hvis der blev indgået en overenskomst med Sverige, den anden angik ophævelse af nogle bestemmelser for derved at afskære tvivl om, hvorvidt de var gældende efter Wienerfreden, se Rigsrådstidende 2. overord. samling 1864-65, tillæg A., sp. 39 ff. og 63 f.

En bestemmelse, som i henseende til bemyndigelsens omfang kan sidestilles med lovforslaget, findes derimod i lovb. om toldafgifter nr. 171 af 11. maj 1928, § 4, hvorefter der, hvis danske skibe eller udførselsvarer eller danske statsborgere bliver behandlet ugunstigere i et andet land end andre landes udførselsvarer, skibe eller statsborgere, ved kgl. anordning kan indføres en ekstra toldafgift på indtil 75 pct. af varens værdi. Ifølge § 4, 2. pkt., bortfalder imidlertid en sådan anordning, hvis den ikke tiltrædes af „den første efter dens udstedelse siddende rigsdag forinden rigsdagssamlingens slutning“. De tvivlsspørgsmål, som denne bestemmelse giver anledning til, skal ikke her søges besvaret.

Vedrørende den historiske baggrund for toldlovens § 4 bemærkes:

Ifølge toldforordningen af 1. februar 1797 § 49 er toldsatserne forskellige for „privilegerede“ og „uprivilegerede“ nationer, se også toldlov af 4. juli 1863 § 13. Ordningen beror på selve forordningens og lovens bestemmelser: Den nævnte § 13 frembyder derfor ikke noget problem i forhold til fællesforfatningen af 2. oktober 1855, § 48, der svarer til den nugældende grundlovs § 43.

Men ved toldlov nr. 88 af 5. maj 1908, § 5, indførtes en bestemmelse, som giver bemyndigelse til ved kgl. anordning at forhøje tolden — og lægge told på varer, som ellers er toldfri — f. s. v. angår varer, der indføres fra lande, der behandler danske skibe og varer ugunstigere end andre landes skibe og varer. Det kunne kun ske for et tidsrum af indtil 40 uger og over for samme land og samme vare kun en gang i løbet af et treår. Bestemmelsen har sin oprindelse i den betænkning, som blev afgivet af den i 1895 nedsatte toldkommission.

Toldlov nr. 108 af 29. marts 1924, § 4, er enslydende med den nugældende toldlovs § 4. Også den ovenfor nævnte bestem-

melse om anordningens godkendelse af rigsdagen findes altså i toldloven af 1924, § 4.

Efter toldloven af 1908 er grundloven blevet ændret i 1915, 1920 og 1953, uden at der er sket nogen ændring af den til grundloven af 1953, § 43, svarende grundlovsbestemmelse. Man kan da spørge, om ikke de nævnte grundlove derved stiltiende har godkendt, at grundlovsbestemmelsen tillader en bemyndigelse som den omhandlede. Dette er dog en virkelighedsfjern betragtning. Man har ved de nævnte grundlovsændringer antagelig slet ikke været opmærksom på spørgsmålet, som i alt fald ikke blev berørt under grundlovsforhandlingerne forud for grundloven af 1953. I denne forbindelse skal anføres, at bemyndigelsen, som det fremgår af bemærkningerne til det foreliggende lovforslag, ingen sinde er blevet anvendt. Man kan for øvrigt spørge, om bemyndigelsen måtte anses for bortfaldet ved grundloven af 1953, der ikke kender begrebet rigsdagssamling (folketingsamling), idet folketinget altid er „samlet“. Bestemmelsen om anordningens bortfald ved en rigsdagssamlings slutning kunne derfor ikke efter ordlyden komme til anvendelse. Bemyndigelsen måtte dog formentlig anses for gældende, således at anordningen bortfaldt ved et folketingsårs udløb. Toldlovens § 4 er nu med henblik på grundloven af 1953 ændret ved lov nr. 62 af 26. marts 1956, § 2.

Ser man da bort fra den betragtning, at grundlovene af 1915, 1920 og 1953 kan have godkendt bemyndigelsens forenelighed med grundloven, bliver spørgsmålet, om den omstændighed, at den almindelige lovgivningsmagt ved toldlovene af 1908, 1924 og 1928 har ment at kunne give de ovennævnte bemyndigelser, må opfattes som en autoritativ grundlovsfortolkning, jfr. de meget vidtgående udtalelser hos Ernst Andersen, Forfatning og Sædvane, 1947, s. 71, der kan blive afgørende for, om det foreliggende lovforslag kan anses for foreneligt med grundloven eller som en sædvane, der har ændret grundlovens § 43, jfr. min Dansk Statsforfatningsret I, 1944, s. 140-47, og Ernst Andersen s. 128-37. Dette spørgsmål mener jeg at måtte besvare benægtende. Det er en forfatningsretlig urimelig antagelse, at lovgivningsmagten ved nogle gange at give den nævnte bemyndigelse, uden at spørgsmålet om dens forenelighed med grundloven har tildraget